

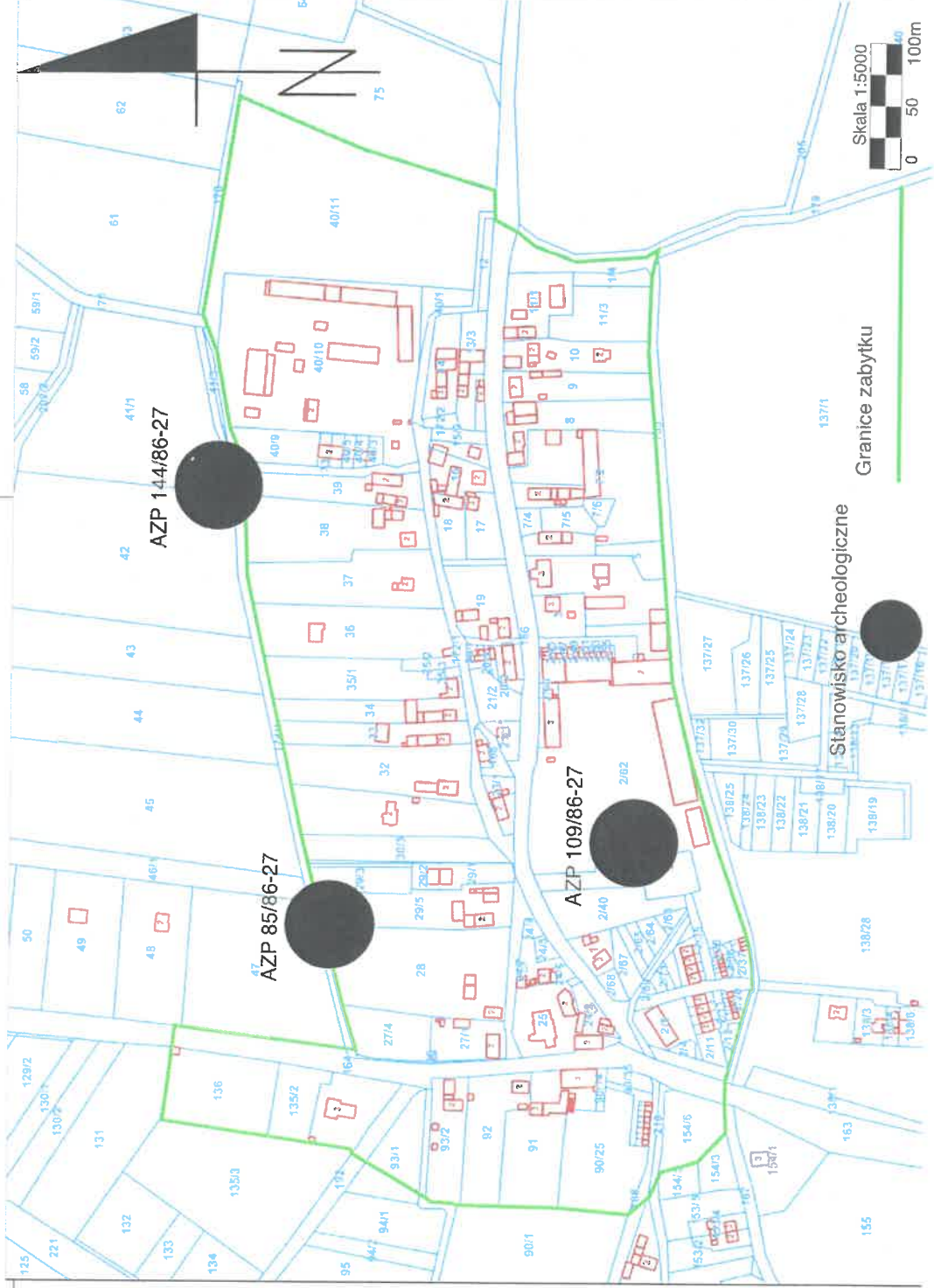
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI RADZIKÓW
WRAZ Z TERENEM NA KTÓRYM ZNAJDUJE SIĘ ZNACZNA ILOŚĆ
ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH

2. Czas powstania

XIV w.

3. Miejscowość

RADZIKÓW

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

województwo: **DOLNOŚLĄSKIE**

powiat: **DZIERŻONIOWSKI**

gmina: **ŁAGIEWNIKI**

6. Współrzędne geograficzne

50°48'46"N 16°51'29"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

ROLNICZE

8. Stan zachowania

4

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

NAZWY: *Rudelsdorf* (1366 r.), *Rudolfsdorf* (1385 r.), *Rudelsdorf* (1765 r.), *Radzików* (1945 r.).

HISTORIA:

Radzików powstał prawdopodobnie w XIV w. w 1366 r. Nicolaus Slossin przekazał miejscowość Waltramo de Nesson, który był posiadaczem do 1369 r. W 1373 r. miejscowe dobra zakupił Kirschold von Hoberg, zaś w 1385 r. wieś należała do braci Conrada, Titze i Augustusa von Senitz. W rękach rodziny von Senitzów, Radzików pozostawał przez kolejne lata. To za ich przyczyną w miejscowości powstał dwór. W XIV w. w Radzikowie powstał również kościół. W 1617 r. właścicielem Radzikowa był pan von Senitz, zaś w 1664 r. baron von Burka. Dwa lata później wieś przeszła w posiadanie barona von Ligenau. W 1783 r. Radzików należał już do pana von Schickfusa. Wówczas też w miejscowości wymienia się kościół ewangelicki, plebanię i szkołę, dwa folwarki oraz 222 mieszkańców, w tym 6 kmieci, 21 zagrodników i 5 chatupników. W 1830 r. Radzików podzielony był nad dwie części: Dolną i Górną wieś. Na ich terytorium znajdowały się wówczas 63 domostwa, pałac z dwoma folwarkami oraz browar i gorzelnia. Wieś liczyła 420 mieszkańców, z których 19 było katolikami. W 1845 r. w Radzikowie znajdowało się już 65 domostw, zaś liczba mieszkańców wsi wynosiła 437 osób, w tym 22 katolików. Na terenie miejscowości swoją działalność prowadziło 15 rzemieślników oraz 4 handlowców. W 1870 r. dobra w Radzikowie należały do Alexnadra von Schickufa. W 1898 r. tuż obok miejscowości przeprowadzono linię kolejową z Kobleryc do Łagiewnik. Na początku XX w. na granicy wsi wyznaczono cmentarz. Po 1945 r. miejscowy majątek oraz znajdujący się na jego terenie dwór, był użytkowany, obecnie zaś budynek dworu zachował się w stanie ruiny. W krajobrazie architektonicznym wsi dominantę stanowi kościół filialny Świętych Apostołów Piotra i Pawła. Sama miejscowość posiada nieregularny układ przestrzenny, z którego jednak wynika, że pierwotna osada mogła mieć formę widlicy, później przekształconą w ulicówkę. Historyczny układ ruralistyczny Radzikowa jest dobrze zachowany i czytelny, co stwierdzić pozwala analiza historycznego materiału kartograficznego. Jeśli mowa o poważnych przekształceniach, wskazać należy z pewnością zmiany w zabudowie górniego folwarku, gdzie rozebrano część historycznej zabudowy oraz wzniesiono nowe, ahistoryczne obiekty. Na obrzeżach wsi natomiast, w ostatnich latach powstają pojedyncze budynki mieszkalne, jednorodzinne.

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura – załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

30:zerwiec 2023 r.

Kamil Pawłowski

dr Kamil Pawłowski

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	RADZIKÓW	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	ŁAGIEWNIKI	HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI RADZIKÓW	ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA
3. Powiat	DZIERŻONIOWSKI	WRAZ Z TERENEM NA KTÓRYM ZNAJDUJE SIĘ ZNACZNA ILOŚĆ ZABYTEKÓW ARCHEOLOGICZNYCH	POSTULATY KONSERWATORSKIE
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		ŹRÓDŁA I LITERATURA

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- przekształcenia istniejącego układu ruralistycznego wynikające z dużego rozwoju zabudowy usługowej i mieszkaniowej oraz infrastruktury użytkowej;
- modernizacja istniejącej, historycznej zabudowy z wykorzystaniem materiałów i rozwiązań ahistorycznych;
- brak działań zmierzających do zachowania historycznych budynków gospodarczych i ich rozbiórki;
- brak działań związanych z zachowaniem elementów i układu dawnego zespołu dworskiego z folwarkiem.

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- zachowanie charakterystycznych cech układu ruralistycznego, objętego ochroną konserwatorską;
- w przypadku nowych inwestycji zachowanie cech typowych architektury regionalnej, tj. bryły, formy elewacji i kształtów dachów, materiałów wykończeniowych;
- modernizacja istniejącej zabudowy mieszkalno-gospodarczej z poszanowaniem substancji zabytkowej, bryły i formy;
- lokowanie nowej zabudowy mieszkalnej w linii zabudowy historycznej;
- zachowanie wieży kościoła św. Piotra i Pawła jako dominanty krajobrazowej wsi;
- zachowanie historycznej zieleni wiejskiej, zwłaszcza na terenie cmentarza wiejskiego;
- eliminacja elementów ahistorycznych, powstałych po 1945 r. niewpisujących się w historyczny układ ruralistyczny;
- lokowanie nowych obiektów handlowych i usługowych możliwie poza granicami układu ruralistycznego;
- prace ziemne w obrębie stanowisk archeologicznych, wymagają prowadzenia badań archeologicznych.

Stanowiska archeologiczne: AZP109/86-27 (grodzisko), AZP 144/68-27 (ślad osadnictwa, k. przeworska; ślad osadnictwa, późne średniowiecze), AZP 85/86-27 (ślad osadnictwa, k. tużycka; ślad osadnictwa wczesne średniowiecze; ślad osadnictwa, późne średniowiecze).

ŹRÓDŁA I LITERATURA:

- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, Breslau 1830.
- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.
- *Słownik geografii turystycznej Sudetów*, T. 20, *Masyw Śnieży. Równina Świdnicka, Kotlina Dzierżoniowska*, red. M. Staffa, Wrocław 2005.
- Zimmermann F.A., *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien*, T. 1, Brieg 1783.

Kartografia

- Messtischblatt, Jordansmühl 5167, ok. 1939 r.

30 czerwiec 2023 r.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Kamil Pawłowski

dr Kamil Pawłowski

